

(ИПС). Характерным свойством ИПС является большой объем хранимых данных, их постоянное обновление.

Выводы.

Информационные системы являются одним из действенных способов решения ряда юридических проблем, связанных с, например, обеспечением электронного документооборота и обеспечения его безопасности, применением криптографических средств и цифровой подписи, обеспечением секретности электронной переписки и охраны авторских прав на программное обеспечение, защита персональных данных, киберпреступность и др. А практически каждая информационная система зачастую связана с тем или иным типом общественных отношений, и, следовательно, нуждается в регулировании.

С целью установления необходимых формы, типа и метода нормативного воздействия, следует четко представлять, с какой именно информационной системой связаны соответствующие общественные отношения. Для облегчения определения и отнесения информационной системы к родовой группе целесообразно при определении понятия информационной системы следует учитывать все характерные признаки, которые служат критериями классификации.

-----***-----

І. М. Забара

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: ПРАВОВІ ПИТАННЯ

Співробітництво України з ЄС у розвитку інформаційного суспільства, з прийняттям Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони і Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої

сторони 2014 р. (далі – Угода) [1] конкретизовано на регіональному рівні і, з урахуванням перспектив, має на меті наступне:

- імплементацію національних стратегій інформаційного суспільства,
- розвиток всеохоплюючої нормативно-правової бази для електронних комунікацій та
- розширення участі України у дослідницькій діяльності ЄС у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і інновацій.

Імплементація національних стратегій інформаційного суспільства, як перша головна мета співробітництва України з ЄС у розвитку інформаційного суспільства, передбачає врахування досвіду розвитку інформаційного суспільства, досягнутого завдяки стратегії ЄС у інформативній політиці.

Його врахування є необхідним для розуміння процесу формування європейського інформаційного суспільства, прийняття першочергових і перспективних законодавчих кроків для його забезпечення. У зв'язку з цим варто зазначити наступне.

Розвиток правового регулювання формування європейського інформаційного суспільства відбувається в чітких рамках інформаційної політики ЄС, яка ґрунтується на концепції європейського інформаційного суспільства, сформульованої у 1994 році у Доповіді «Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради ЄС» (у науковій літературі використовується і інша назва – Доповідь М. Бангемана).

Основні ключові ідеї – зміна традиційних підходів та оцінок міжнародного співробітництва і світової конкуренції: від геополітики – до технополітики. Зокрема, від геополітичного міжнародного становища держави за географічними ознаками, природними ресурсами, кліматичними умовами, політико-економічними чинниками, до технополітичного місця кожної держави у світовій ієрархії, залежно від

впровадження нових наукових досягнень та високих технологій в усі сфери життєдіяльності суспільства.

Позиція ЄС обумовлює економічну і соціальну інтеграцію європейських держав, реорганізацію бізнесу, переосмислення взаємовідносин державного і приватного секторів, нові форми організації праці, інституційні перетворення.

Розуміючи нові тенденції еволюційного розвитку, Європейська Комісія ЄС у 1994 році прийняла програмний документ *«Європейський шлях до інформаційного суспільства: план дій»*, в якому визначила принципи діяльності ЄС в галузі інформації і комунікації. Вони полягають у необхідності формування суспільної думки і підготовці європейської спільноти до усвідомлення реалій інформаційного суспільства; у створенні концепції європейської інформаційної політики та європейського інформаційного права, у забезпеченні вільного доступу до інформаційних і комунікаційних послуг, впровадженні багатомовності, збереженні національно-культурної самобутності та ідентичності.

Визначені пріоритети обумовили практичні заходи і фінансування Європейським Союзом інформаційних і комунікаційних програм з метою перетворення європейського регіону і європейської спільноти у світового лідера з розвитку інформаційної інфраструктури та загального використання переваг інформаційного суспільства.

Подальший розвиток інформаційної політики ЄС відбувався двома взаємодоповнюючими напрямками. Перший – шляхом розвитку програми «e-Europa» (синоніми у науковій літературі: «e-Європа», «Електронна Європа») (1999-2020 рр.), другий – шляхом розвитку в межах Рамкових програм з наукових досліджень та технологічного розвитку (*Framework Program — FP1 - FP8* (1984-2020 рр.)).

Розвиток інформаційної політики ЄС в межах *Рамкових програм з наукових досліджень та технологічного розвитку* відбувається шляхом

фінансування Європейським Союзом проектів з метою підтримки і заохочення досліджень в Європейському науковому просторі (*European Research Area - ERA*). Цілі і задачі програм є різними в різні фінансові періоди.

Термін «Рамкова Програма» (*Framework Program - FP*) позначає комплексну єдину систему фінансування Європейською Комісією скоординованих загальноєвропейських актуальних наукових досліджень у межах певного періоду.

Рамкова програма виступає в якості основного засобу Європейського Союзу у фінансуванні науково-дослідних робіт, що передбачено Договором про функціонування Європейського Союзу (ст. 182).

З 1984 року було профінансовано і реалізовано 7 Рамкових програм (*Framework Program - FP1 - FP7*), і на цей час реалізується восьма Рамкова програма FP8 (*Horizon 2020*) (2014 - 2020 рр.)

Друга мета співробітництва України з ЄС у розвитку інформаційного суспільства полягає у розвитку всеохоплюючої нормативно-правової бази для електронних комунікацій (ст. 390 Угоди).

Надання переваги саме правовому регулюванню розвитку електронних комунікацій, пов'язується з орієнтацією на уже розроблену і впроваджену законодавчу базу (пакет, що містить п'ять директив, які визначають існуючі правові рамки ЄС для електронних комунікаційних мереж та послуг), та врахуванням результатів завершення реформи європейського законодавства щодо ринку електронних комунікацій і створенням його третьої організаційно-правової моделі.

Третя мета співробітництва України з ЄС у розвитку інформаційного суспільства спрямовується на розширення участі України у дослідницькій діяльності ЄС у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) (ст. 390 Угоди).

Співробітництво України з ЄС у розвитку інформаційного суспільства (ст. 391 Угоди) охоплює чотири ключові сфери:

- сприяння доступу, безпеці і послугам в мережах електронних комунікацій;

- координація політик у галузі електронних комунікацій;

- регулювання діяльності національного регулятора в галузі електронних комунікацій;

- сприяння спільним проектам досліджень у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та інновацій.

Сприяння спільним проектам досліджень у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) передбачається в межах Рамкової програми Європейського Співтовариства з досліджень та інновацій «Горизонт 2020», розрахованої на період до 2020 року.

Законодавчою основою для її запровадження і використання є Регламент Європейського Парламенту і Ради №1291/2013/ЄС від 11 грудня 2013 року про створення Рамкової програми Горизонт 2020 з досліджень та інновацій (2014-2020) [2], Регламент Європейського Парламенту і Ради №1290/2013/ЄС від 11 грудня 2013 року, що встановлює правила участі у програмі Горизонт 2020, включаючи делеговані акти та будь-які інші подальші правила [3], Рішення Ради №743/2013/ЄС про створення Спеціальної програми з реалізації «Горизонт 2020» [4].

Варто зазначити, що правовою основою для участі України у Рамковій програмі *FP8 (Horizon 2020)* є *Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020»* від 20 березня 2015 року (Закон України про ратифікацію зазначеної Угоди було прийнято 15 липня 2015 року).

«Горизонт 2020» – нова програма ЄС з досліджень та інновацій. Вона триватиме з 2014 року до 2020 року з загальним бюджетом приблизно 70 млрд. євро.

«Горизонт 2020» є фінансовим інструментом реалізації флагманської ініціативи Інноваційного союзу з метою зміцнення конкурентоспроможності Європи у глобальному вимірі, її економічного зростання та створення нових робочих місць.

По суті, «Горизонт 2020» є не лише наступною восьмою Рамковою програмою з досліджень та технологічного розвитку.

«Горизонт 2020» об'єднує Рамкову програму з досліджень та інноваційного розвитку (РП), Рамкову програму конкурентоспроможності та інновацій (СІР) та Європейський інститут інновацій та технологій (ЕІТ).

Структурно Програму «Горизонт 2020» поділено на три компоненти. Питання сприяння розвитку ІКТ містяться у «Компоненті №2: Індустріальне лідерство», що передбачає мету: зміцнення індустріального лідерства (з бюджетом приблизно 17 млрд. євро).

В рамках Компоненту №2 передбачено фінансування ключових технологій, зокрема напрям «Лідерство в індустріальних технологіях з підтримкою для:

Інформаційно-комунікаційні технології:

- Нове покоління компонентів та систем
- Нове покоління комп'ютеризованих систем
- Розвиток мереж Інтернету
- Технології управління інформаційними потоками
- Новітні інтерфейси та роботи
- Мікро- та наноелектроніка та фотоніка.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, і Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони 2014 р.

– [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
[http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)

2. Регламент Європейського Парламенту та Ради про створення Горизонту 2020 - Рамкової програми з досліджень та інновацій (2014-2020) (OJ L347, 20.12.2013, р.104).

3. Регламент Європейського Парламенту та Ради, що встановлює правила участі у Програмі Горизонт 2020 (OJ L347, 20.12.2013, р.81).

4. Рішення Ради № 743/2013/EU про створення Спеціальної програми (OJ L347, 20.12.2013, р.965).

5. HORIZON 2020. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=h2020

-----***-----

О. В. Шаповалова,

д.ю.н., професор, провідний науковий співробітник Інституту правового регулювання інноваційного розвитку АПН України, м. Харків

МЕТОДОЛОГІЧНА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ АДАПТАЦІЇ ВИМОГ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЕС

Глобалізація, яка стала однією з визначальних характеристик світової економіки кінця ХХ – початку ХХІ століть, поставила перед урядами багатьох країн, у тому числі й України, проблему пошуку нових форм і методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних вимог здійснення міжнародних економічних відносин [1, с.69].

Дослідження правового забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України до права Європейського Союзу є актуальною проблемою, що було обумовлено в численних наукових публікаціях і концептуальних джерелах. У той же час конституційний припис про